(Rättsakter som antagits med tillämpning av avdelning V i Fördraget om Europeiska unionen)

RÅDETS GEMENSAMMA STÅNDPUNKT
av den 19 november 2001
om Rwanda

(2001/799/GUSP)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA GEMENSAMMA STÅNDPUNKT

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 15 i detta, och

av följande skäl:

(1) Genom gemensam ståndpunkt 2000/558/GUSP [1] fastställde rådet Europeiska unionens mål och prioriteringar när det gäller Rwanda.

(2) Genom gemensam åtgärd 96/250/GUSP [2] utsåg rådet ett särskilt sändebud för området kring de afrikanska stora sjöarna.

(3) I artikel 8 i partnerskapsavtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, undertecknat i Cotonou den 23 juni 2000 [3] föreskrivs att en politisk dialog skall upprättas mellan Europeiska unionen och samtliga undertecknande stater för att man skall uppnå målen i avtalet, särskilt i fråga om fred, säkerhet och främjandet av ett stabilt och demokratiskt politiskt klimat.

(4) Mot bakgrund av utvecklingen i Rwanda sedan september 2000 bör gemensam ståndpunkt 2000/558/GUSP ses över.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Europeiska unionens mål och prioriteringar i förbindelserna med Rwanda är att uppmuntra, stimulera och stödja
— återhämtning efter folkmordet och främjande av nationell försoning,
— återuppbyggnad och utveckling,
— skydd för och främjande av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,
— övergång till demokrati.

Om den regionala instabiliteten riskerar att förhindra att dessa mål uppnås skall Europeiska unionen uppmuntra Rwandas regering att särskilt genom sin utrikespolitik bidra till att den regionala stabiliteten uppnås, på samma sätt som unionen riktar sig till alla andra parter i konflikterna i regionen.

Artikel 2

Europeiska unionen betonar att framsteg inom de områden som avses i artikel 1 främst är ett ansvar för Rwandas regering. För att stödja och uppmuntra dess insatser skall Europeiska unionen på grundval av nedanstående bestämmelser föra en konstruktiv och kritisk politisk dialog med Rwandas regering, bland annat genom sitt särskilda sändebud för området kring de stora sjöarna.

Artikel 3

Vad gäller den rwandiska regeringens utrikes- och säkerhetspolitik i regionen

a) uppmanar Europeiska unionen enträget Rwandas regering att omedelbart uppfylla de åtaganden den gjorde bland annat i Lusaka (juli 1999), Kampala (april 2000) och Harare (december 2000) för att nå fram till en fredlig och snabb förhandlingslösning på krisen i Demokratiska republiken Kongo och att följa säkerhetsrådets tillämpliga resolutioner om tillbakadragande av utländska styrkor från Demokratiska republiken Kongo, dvs. främst resolutionerna 1304 (2000), 1341 (2001) och 1355 (2001),

b) fäster Europeiska unionen vikt vid att de rwandiska trupper som befinner sig i Demokratiska republiken Kongo och de övriga krigförande parterna uppfyller sina åligganden enligt internationell humanitär rätt och principen om skydd av de mänskliga rättigheterna,

c) uppmanar Europeiska unionen den rwandiska regeringen att främja dialogen med behöriga myndigheter i de angränsande stater som är inblandade i kriserna i Kongo och Burundi och att systematiskt tillsammans med dessa försöka finna en fredlig lösning,

d) riktar Europeiska unionen till de rwandiska myndigheterna, liksom till alla andra parter i konflikten, en begäran att de vederbörligen beaktar eventuella rekommendationer och åtgärder från Förenta nationernas sida i fråga om den olagliga exploateringen av Demokratiska republiken Kongos naturrikedomar.

[1] EGT L 236, 20.9.2000, s. 1.
[2] EGT L 87, 4.4.1996, s. 1. Den gemensamma åtgärden senast förlängd genom gemensam åtgärd 2000/347/GUSP (EGT L 122, 24.5.2000, s. 6).
[3] EGT L 317, 15.12.2000, s. 3.

Artikel 4

När det gäller situationen inom Rwanda grundas Europeiska unionens insatser på följande principer:

a) När det gäller försoning och maktfördelning uppmuntrar och stöder Europeiska unionen en försoning mellan alla rwandier inom och utanför Rwanda genom en dialog mellan alla grupper som förkastar våld och folkmord. Unionen erinrar om att denna dialog måste inriktas på förbättrad maktfördelning, demokratisering av landet, nationell återuppbyggnad och skydd för minoriteter. Europeiska unionen beaktar regeringens eget ansvar i dessa frågor, men understryker också den vikt som unionen fäster vid att kommissionen för försoning och nationell enhet är oberoende och representativ. Europeiska unionen anser därför att det är viktigt att den kommissionen har ett tydligt definierat handlingsprogram som unionen eventuellt kan stödja.

b) När det gäller demokratiseringen

— betonar Europeiska unionen vikten av att respektera den politiska balans som föreskrivs i den rwandiska grundlagen; unionen uppmuntrar kraftfullt Rwandas regering och den konstitutionella och juridiska kommissionen att utarbeta en ny konstitution som skall ge landet en ny institutionell ram och säkerställa att rwandiernas medborgerliga och politiska rättigheter skyddas effektivt, att den sociala sammanhållningen bevaras och att de grundläggande fri- och rättigheterna skyddas,

— noterar Europeiska unionen med tillfredsställelse att det har inrättats en nationell valkommitté som i mars 2001 anordnade de kommunala valen,

— understryker Europeiska unionen den vikt man tillmäter det oberoende som denna kommitté bör ha för valförfarandenas trovärdighet och anmodar myndigheterna att i praktisk handling säkerställa valkommitténs oberoende,

— anmodar Europeiska unionen Rwandas regering att inrätta en valordning som möjliggör fria och rättvisa val som garanterar rättigheterna för alla rwandier och samhällets alla sektorer (inbegripet de politiska partierna) att uttrycka sin åsikt, liksom yttrandefrihet, det civila samhällets deltagande i den offentliga debatten och insyn i hela valförfarandet och vallagstiftningen,

— uppmanar Europeiska unionen Rwandas regering att klargöra sin tidsplan för demokratiseringen och att aktivt förbereda de olika val som skall hållas före övergångsperiodens utgång år 2003,

— uppmuntrar Europeiska unionen Rwandas regering att fortsätta att stärka de valda lokala myndigheternas behörighet, befogenheter och resurser i syfte att säkerställa lokalbefolkningens deltagande i den politiska processen och utvecklingsprocessen och är även fortsättningsvis beredd att stödja dessa processer genom lämpliga åtgärder samt att fortsatt stödja den decentralisering som regeringen inledde i maj 2000.

c) När det gäller rättssystemet och rättskipningen (det så kallade Gacaca-systemet) (ett rättssystem med partsmedverkan som vilar på sedvanerätt)

— erkänner Europeiska unionen den konstruktiva roll som Gacaca kan spela för att reglera följderna av folkmordet 1994, framför allt för att påskynda rättegångarna mot de personer som misstänks ha deltagit i folkmordet och som fortfarande hålls fängslade,

— understryker Europeiska unionen behovet av att snarast möjligt genomföra Gacaca-systemet, med beaktande av alla berörda parters grundläggande rättigheter,

— uppmuntrar Europeiska unionen Rwandas regering och den högsta domstolen att säkerställa att rättskipningen inom Gacaca-systemet sker i överensstämmelse med internationella normer för mänskliga rättigheter,

— uppmuntrar Europeiska unionen även Gacaca-domstolarna att överlag göra mildhet till en grundprincip i sitt arbete och att skydda de rättigheter som lagen ger både de tilltalade, särskilt när det gäller försvar och överklagande, och målsägande,

— uppmuntrar Europeiska unionen dessutom Rwandas regering att förvissa sig om att alla åtgärder för god rättskipning vidtas inom Gacaca-systemet, i synnerhet i fråga om domstolsförfarandet inför denna instans,

— kommer Europeiska unionen även i fortsättningen att, tillsammans med andra av den rwandiska regeringens samarbetspartner, på ett samordnat sätt stödja Gacaca-systemet, när det genomförs i enlighet med ovan angivna principer,

— uppmuntrar Europeiska unionen de rwandiska myndigheterna att fortsätta att göra allmänheten och i synnerhet överlevande från folkmordet medvetna om behovet av att godta dessa principer för att samtidigt kunna ta itu med problemet med straffrihet och nå en pragmatisk lösning på de synnerligen oroväckande problem som utgörs av den stora gruppen fångar som under svåra fängelseförhållanden väntar på rättegång,

— anmodar Europeiska unionen Rwandas regering att fortsätta sina ansträngningar att minska antalet fångar (särskilt de utsatta grupperna äldre personer, rörelsehindrade och sjuka, personer som just nu är underåriga och de som var underåriga när de arresterades) och sin kampanj för medvetandegörande, särskilt genom att påskynda genomförandet av sitt redan 1998 tillkännagivna beslut att frige fångar mot vilka det saknas anklagelseakter eller där dessa är ofullständiga,

— noterar Europeiska unionen därför med tillfredsställelse att förundersökningar företagits inom Gacaca-systemet, vilka gjort det möjligt att frige ett antal fångar för vilka anklagelseakter saknades,

— stöder Europeiska unionen Internationella tribunalen i Arusha och intensifierar särskilt sina ansträngningar för att säkerställa att alla stater till tribunalen överlämnar samtliga personer som av denna åtalas för folkmord och andra allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt; unionen strävar efter en fortsatt förbättring av denna tribunals administrativa effektivitet,

— uppmuntrar Europeiska unionen Rwandas regering att till fullo uppfylla sina förpliktelser enligt Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och andra internationella skyddsåtgärder i fråga om dödsstraffet samt uppmanar den kraftfullt att överväga dödsstraffets avskaffande.

d) När det gäller politiken för att föra folket tillbaka till byarna

— uppmuntrar Europeiska unionen Rwandas regering att fortsätta sin kritiska granskning av denna politik,

— noterar Europeiska unionen med intresse att Rwandas regering framledes kopplar denna fråga till sitt strategiska program för att minska fattigdomen.

e) När det gäller de mänskliga rättigheterna

— noterar Europeiska unionen med besvikelse att mandatet för den särskilde representanten för FN:s kommissionen för de mänskliga rättigheterna inte har förlängts,

— uppmuntrar Europeiska unionen likväl Rwandas regering att fortsätta sitt samarbete med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter,

— anmodar Europeiska unionen Rwandas regering att konkret främja och skydda alla rwandiers mänskliga rättigheter, särskilt genom att säkerställa att den nationella kommissionen för de mänskliga rättigheterna fungerar oberoende och effektivt och genom att underlätta verksamheten för organisationer som försvarar de mänskliga rättigheterna i Rwanda,

— uppmuntrar Europeiska unionen den nationella kommissionen för de mänskliga rättigheterna att fortsätta samarbetet med de berörda icke-statliga organisationerna, att intensifiera sin verksamhet och att påskynda genomförandet av sitt handlingsprogram till vilket Europeiska unionen bidrar.

f) När det gäller samarbete samt ekonomisk och social utveckling understryker Europeiska unionen den nära koppling som finns mellan genomförandet av det strategiska programmet för att minska fattigdomen och den rwandiska regeringens fortsatta ansträngningar att återupprätta fredliga och trygga förhållanden i området, särskilt i Demokratiska republiken Kongo, och även en konsolidering av försonings- och demokratiseringsprocessen i Rwanda.

Europeiska unionen konstaterar den fortsatta rwandiska närvaron i Demokratiska republiken Kongo, som enligt Rwanda är motiverad av säkerhetsskäl, och uppmanar enträget Rwandas regering att vidta åtgärder som syftar till att på fredlig väg lösa konflikten i Demokratiska republiken Kongo enligt Lusaka- och Kampala-avtalen och enligt säkerhetsrådets tillämpliga resolutioner, särskilt resolution 1304, och som, med förbehåll för en ingående granskning som utförs av behöriga organ, kan påverka beskaffenheten av samarbetsförbindelserna mellan Europeiska unionen och Rwanda.

g) När det gäller återanpassning till det rwandiska samhället av överlevande från folkmordet, hemförlovade soldater och alla övriga fördrivna personer uppmuntrar och stöder Europeiska unionen den rwandiska regeringens insatser för att underlätta denna process, bland annat genom samarbete med berörda internationella organisationer. I synnerhet är Europeiska unionen beredd att stödja hemförlovningen av den rwandiska armén samt en plan för avrustning, hemförlovning, återvändande och återanpassning till det civila samhället av irreguljära förband (f.d. FAR [de väpnade rwandiska styrkorna] liksom Interahamwe).

Europeiska unionen är övertygad om att problemet med avväpningen av de väpnade rwandiska grupper som dragit sig tillbaka inom Demokratiska republiken Kongo, liksom avväpnandet av andra väpnade grupper, inte kan lösas med våld, utan tvärtom måste lösas på frivillig väg och genom någon form av incitament inom ramen för politiska åtaganden mellan de berörda länderna. Europeiska unionen kräver därmed att alla stater i regionen avhåller sig från att ge militärt stöd åt dessa grupper. Den välkomnar den rwandiska regeringens program för att återanpassa de flyktingar som återvänder hem, och den uppmanar enträget den rwandiska regeringen att fortsätta att utveckla dessa program så att de rebeller som inte deltagit i folkmord eller i krigsförbrytelser får ett tryggt mottagande, särskilt inom ramen för de åtgärder avseende avrustning, hemförlovning, återvändande och återanpassning till det civila samhället som fastställs i Lusakaavtalet.

Artikel 5

Rådet noterar att kommissionen avser att inrikta sina insatser mot att uppnå målen och prioriteringarna i denna gemensamma ståndpunkt, där så är lämpligt genom relevanta gemenskapsåtgärder.

Artikel 6

Europeiska unionen kommer att genomföra denna gemensamma ståndpunkt i nära samarbete med Förenta nationerna, Afrikanska enhetsorganisationen och andra berörda organisationer.

Artikel 7

Genomförandet av denna gemensamma ståndpunkt kommer att kontinuerligt följas upp. Den skall ses över efter 12 månader.

Artikel 8

Denna gemensamma ståndpunkt skall ersätta gemensam ståndpunkt 2000/558/GUSP.

Artikel 9

Denna gemensamma ståndpunkt får verkan samma dag som den antas.

Artikel 10

Denna gemensamma ståndpunkt skall offentliggöras i Officiella tidningen.

Utfärdad i Bryssel den 19 november 2001.

På rådets vägnar

L. MICHEL

Ordförande